

Rezbár

ZÁZRKY Z PAROŽIA

Čaru parožia podľahol takmer pred 20 rokmi. Dnes patrí medzi najuznávanejších slovenských rezbárov. Dionýz Sárkőzi.

© Marianna Hrabinská

Jeho poľovnícke šperky z parožia i vyrezávané pažby poznajú v Nemecku, Rakúsku i v Maďarsku. S tvorbou Dionýza Sárkőziho z Lehníc (okr. Dunajská Streda) sme sa mohli oboznámiť aj počas tohtoročnej výstavy Poľovníctvo vo výtvarnom prejave, ktorá bola inštalovaná vo Svätom Antone.

Z dlhej chvíle

To, že „zakotvil“ v rezbárstve, je viac než logické. Od malička výborne kreslil i maľoval, neskôr vo

voľných chvíľach vyrábala rôzne kovové ozdoby. Okrem toho mal odjakživa hlboký vzťah k prírode a už 36 rokov je držiteľom poľovného lístka.

„Celý produktívny život som pracoval ako betonár, no v roku 1992 ma postihol infarkt. Nasledovala dlhodobá maródka, po nej polovičný invalidný dôchodok. Pravidelná robota mi však chýbala, veď som bol 30 rokov zvyknutý drieť od rána do večera. Nejaký čas som dokonca strávil v náročných podmienkach v Líbyi, aj dom som si postavil vlastnoručne. Keď som v istom zahraničnom časopise uvidel vyrezávané parožie, zapáčilo sa mi a rozhodol som sa, že to skúsim,“ hovorí muž, ktorý vlani oslávil okrúhle jubileum – šesťdesiatku.

Spočiatku mu rezbárstvo pomáhalo zmysluplne tráviť dni. Neskôr sa naňho začali obracať kamaráti poľovníci, ktorí mu prinášali svoje trofeje či zbrane. Po dvoch rokoch prišiel zásadný zlom: stretnutie s človekom, vďaka ktorému sa z „provinčného“ majstra stal známy a žiadaný rezbár.

Napokon prišiel

„V roku 1994 som bol prvý raz vystavovať vo Viedni. Vtedy som ešte vyrezával lupienkovou pílkou, čomu zodpovedala aj kvalita. Dal som sa do reči s jedným starým pánom, ktorý ponúkal rôzne doplnky z parožia. Volal sa Ladislav Biza a ako neskôr vysvit-

© archív D. S.

Na vytvorenie podobného diela treba precíznosť a trpezlivosť.

Do každého kúska vkladá všetok um a dôvtip.

© Mária Ďurianová

lo, išlo o rodáka z Bratislavy, ktorý už 50 rokov žije v Rakúsku. Moje veci síce pochválil, no poznamenal, že už videl aj krajšie,“ spomína Dionýz Sárközi.

S L. Bizom sa znova stretol po štyroch rokoch. „Medzitým som získal skúsenosti s kreslením aj vyrezávaním. Mal som so sebou tri výrobky, ktoré boli na oveľa vyššej úrovni. Pán Biza ich odo mňa kúpil, vypýtal si moju adresu a sľúbil, že ma navštívi. Dlhو sa neozýval, už som si myslel, že na mňa zabudol, keď mi jedného dňa zavolať, vraj je neďaleko Lehnici a príde ma navštíviť. V ten deň si odo mňa odniesol 18 rôznych kúskov. Potom mi od neho začali chodiť objednávky a odvtedy putuje väčšina mojej produkcie do Rakúska. Musím povedať, že bez pána Bizu by som nebol tam, kde som dnes. Ponúkol mi náročné zákazky, na ktoré by som sa sám od seba neodhodlal, ani by mi nič podobné nenapadlo. Nebyť jeho, nedosiahol by som takú úroveň. Podporuje ma a som mu za to veľmi vďačný,“ zdôrazňuje majster.

Tri dimenzie

Či sú to spony do opaskov, kravaty, alebo rúčky na nože, diela D. Sárköziho predstavujú malé klenoty. Všetky sú trojdimenzionálne, čo si vyžaduje obrovskú precíznosť a najmä trpezlivosť. „Na začiatku som pracoval s lupienkovou pílkou. Neskôr mi kamarát daroval starý elektrický šijací stroj, ktorý sa dal regulovať nohou, a naň som pri-

© archív D. S.

Rovnako rád vyrezáva do parožia i do dreva.

pojil zubársky vrták. V súčasnosti používam nemecké vrtáky, tie sú kvalitnejšie.“ Pri práci sa nezaobíde bez zlatníckej lupy, plánuje si však zaobstarať chirurgický mikroskop. „Videl som ho v jednom časopise. Veľmi dobre zväčšuje a myslím, že pomocou neho získajú moje výrobky vyššiu kvalitu.“

Námety čerpá väčšinou z katalógov, často robí aj podľa fotografií či požiadaviek objednávateľa. Motív nakreslí na parožie, línie vyhlbli frézou a nasleduje najťažšia časť – odstraňovanie prebytočného materiálu. „Na spracovanie sú najlepšie slonie kly. Páčia mi aj danielie lopaty. Vnútri je každá iná a aké vlastne sú, to zistíte až potom, keď ich otvoríte. Celkovo mi je jedno, či vyrezávam do parožia, ružíc, do kmeňa parožia. Všetko sa snažím robiť trojrozmerné, presne tak, ako

POĽOVNÍK

Veľa úsilia

Dionýz Sárközi patrí k zanietým poľovníkom a za svoju činnosť získal viaceré ocenenia a vyznamenania. „Musel som vynaložiť veľa úsilia, aby som sa stal poľovníkom, bolo treba si to poriadne odpracovať. Myslím, že správny poľovník musí vedieť, čo všetko zver potrebuje, ako vyrastať, koľko námahy to stojí. Zver tu nie je na to, aby sme ju nemilobohu vraždili. Preto som nikdy nestrielal len tak, ako prišlo.“

© archív D. S.

ODPUDZOVAČE HLODAVCOV myši, kún, lasičiek, potkanov... Odk11 tichý, pošteľný, ultrazvukový, na batérie alebo adaptér do 100m ² 19,50€ soľárny 24,30€ s adaptérom Odk11MAX do 200m ² , len na adaptér, cena vrátane adaptéra 29,-€ Odk11superMAX do 400m ² , len na adaptér, cena vrát. adaptéra 38,-€		z automobilov Aod11a 12/24VDC napájaný z autobaterie 23,-€ Krtkov a hryzčov Odk-H2 do pôdy, do 400m ² 18,-€
LAPAČE HMYZU na muchy, komáre, mole, osy, ovady... NEREZOVÉ PŘEVEDENIE účinná plocha od 50m ² do 400m ² do obytných priestorov, pod pergoly od 139,-€		ODPUDZOVAČE VTÁROV ochrana zateplenia fasád, povaly, skladov... elektronické 279,-€ mechanické ocelové plechy s hrotmi na odkvap, rímky atd. od 3,30€/m
ODSTRÁNOVAČE VODNÉHO KAMEŇA z bojlerov, vodovod. batérií, potrubia, bazénov... OVK1 pre potrubie do 1" 62,-€ OVK2 pre potrubie do 2" 68,-€ OVK3 pre studne a silne vápnené vody 86,-€ FCS00 filter mech. nečistôt - OVK1.2.3 60,-€		VÁHY pružinové minciere od 12,-€ elektronické digitálne od 279,-€ stolné, počítačové od 235,-€ lžižnové, plošinové

inz301

informácie, objednávky:

Možnosť zakúpenia aj priamo na Slovensku!
FORMAT 1 spol. s r.o., Mlynská čp.304, 6 or.84, 683 52 Křenovice u Brna
 tel.: 00420 544 223 265 544 223 688 603 253 720 fax.: 00420 544 223 998
 mail: format1@format1.cz www.format1.cz

© ceny sú uvedené vrátane DPH, bez poštovného a balného

© archív D. S.

je to v prírode. Pozadie však nefarbím, zdá sa mi to zbytočné.“ Keďže vyrezáva aj pažby zbraní, musí dokonale rozumieť drevu. „Najradšej mám staré klasické pažby, na nich sa dá vytvoriť krajší obrazec. Tie dnešné moderné sú ľahké, lebo sa sušia v elektrickej peci. A je to cítiť. Nôž sa do nich zabára, ako keby bolo drevo hnilé. Ale treba si uvedomiť, že drevo schne podľa hrúbky, hovorí sa, že koľko centimetrov, toľko rokov, čiže 18-centimetrov hrubé drevo potrebuje 18 rokov,“ vysvetľuje rezbár.

Jeho diela sú trojrozmerné presne tak, ako je to v prírode.

Štyri tváre Budhu

Odkedy vyrezal prvé dielko – hlavu muflóna, uplynulo veľa času. Za tie roky vzniklo v jeho dielničke množstvo originálnych kúskov. Pre nemeckých zákazníkov vytvoril napríklad erby či podobizne kráľa Ľudovíta II., panovníka, ktorý bol v Bavorsku mimoriadne obľúbený. Asi najnáročnejšia bola objednávka na výnimočnú guľu zo slonoviny. „Zadávatel' mi poslal ako vzor figúrky z vosku a podľa nich som musel do gule vyrezať štyri tváre Budhu. Nemal som žiadny opravný pokus, keby som jednu stranu pokazil, je koniec. Trvalo asi mesiac, kým som nabral odvahu začať,“ smeje sa a dodáva, že napriek množstvu zákaziek neberie svoju prácu ako zárobkovú činnosť. „Niektorí robí v jednom kuse, aby mal čím viac. To však nie je môj prípad. Za najdôležitejšiu

Z dielne majstra rezbára vychádzajú ozajstné skvosty.

© archív D. S.

„Niektorí možno povie, že mám dobrú ruku, no tú predsa riadi mozog.“

šiu považujem kvalitu. Chcem, aby každý kúsok vyzeral čo najkrajšie, či už je to pažba, alebo akýkoľvek doplnok z parožia, a aby sa ním majiteľ mohol pochváliť. Rozhodne si nemienim pokaziť meno šlendriánskou robotou.“

Ako hovorí, pri rezbárstve je najdôležitejšie hlava. „Niektorí možno povie, že mám dobrú ruku, no tú predsa riadi mozog, z neho vychá-

dza všetko. Ak neviete premýšľať, špekulovať, nevytvoríte nič. Samozrejme, táto práca prináša veľké nervové vypätie. Práve preto nikdy nerobím nasilu, odrazilo by sa to na výsledku. Odložil som si dve či tri veci, ktoré by som už druhý raz nezvládol. A mám aj také, ku ktorým som si vytvoril vzťah a nikdy ich nepredám.“

Text: Marianna Hrabinská

Do slonovínovej gule, ktorá slúži na zakončenie biliardovej palice, vyrezal štyri tváre Budhu.

BEZ VZOROV

Učil sa sám

Dionýz Sárkőzi (nar. 24. decembra 1949) si vytvoril svoju techniku rezbárstva. Ako hovorí, nemal žiadne vzory a väčšinu vecí sa naučil sám. Jeho rezby do pažby poľovníckych zbraní i do parožia sú známe na Slovensku, ale aj v zahraničí. Na celoslovenskej súťaži Poľovnícky šperk vo Svätom Antone získal dvakrát prvú, raz druhú a raz tretiu cenu. V novembri prejavil záujem o jeho tvorbu nové poľovnícke múzeum v maďarskom meste Kesztehely. Diela Dionýza Sárkőziho tam budú vystavené natrvalo.

© archív D. S.